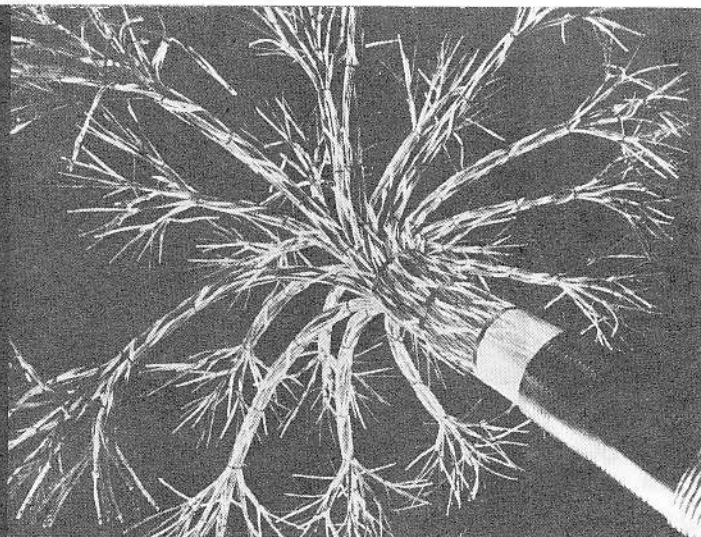

شبکه اطلاعات غیر

تکنولوژی ارتباطات از راه دور در چند سال اخیر پیشرفت بسیاری کرده است و تعداد مخابراتی که می-توان بطور همزمان انجام داد، امروزه به رقمی باور نکردنی رسیده است. در سمت چپ: انتهای باز شده یک کابل جدید تلفنی بقطر ۸ سانتیمتر، این کابل حاوی ۴۰۰۰ جفت سیم مسی است که هر جفت آن می تواند یک رابطه تلفنی مستقل را برقرار کند.

مانده بنظر می رسید. آگاهی باین نارسایی موجد «شبکه خبرگزاریهای جهان غیرمتعهده» بوده است.

تلاشهایی که برای ساختن یک نظام جدید اقتصادی انجام می شد، بناچار می بایست خود ساخت خبر را نیز تغییر دهد. این ساخت، طی دهها سال، تابع یک جریان خبری یک طرفی بود که از سوی کشورهای صنعتی بسوی کشور-های روبه توسعه روان بود و تحت تاثیر چند خبرگزاری قدرتمند جهان صنعتی قرار داشت. بر اساس توصیه های مصوب چهارمین کنفرانس سران کشورها یا دولت های کشور-های غیر متعهد، که در سپتامبر ۱۹۷۳ در الجزیره تشکیل شد، خبرگزاریها نزدیک به

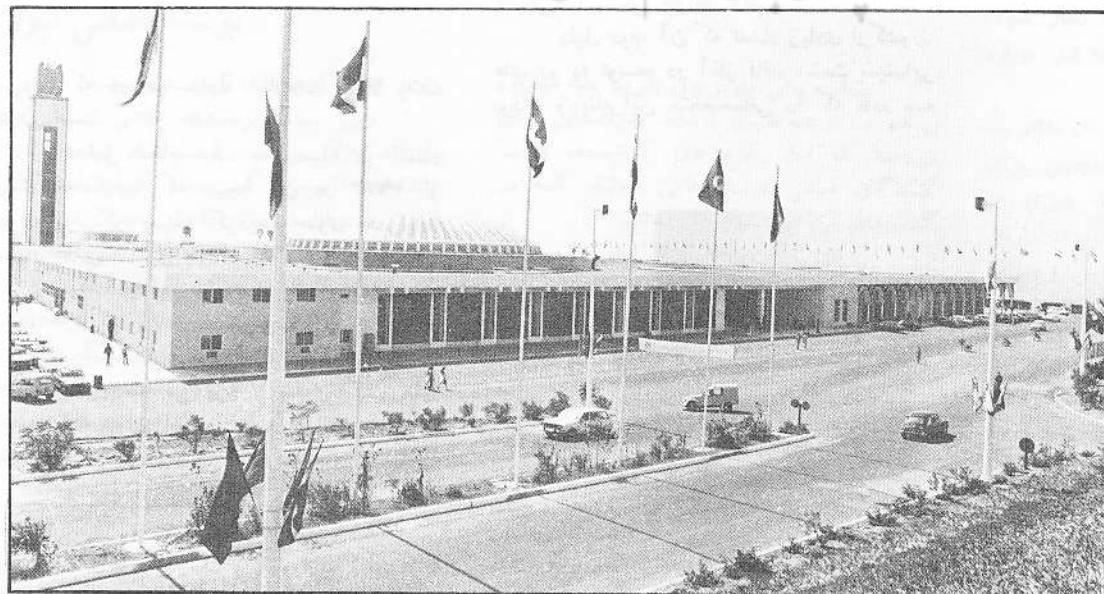
طرز کار خبرگزاریها بر اساس مبادله اخبار و اطلاعات، بنیان شده است. این مبادله امروزه بیش از هر زمان دیگر اهمیت دارد. طی چند سال اخیر، برای بسیاری از خبرگزاریهای جهان غیر متعهد این کار، به-صورت یک عمل روزمره درآمدی است. ژانویه ۱۹۷۷ دومین سالگرد ایجاد سیستمی بود که بنام «Pool» معروف است. این سیستم به-صورت یک جریان چند جهتی میان این خبر-گزاریها عمل می کند.

در واقع، جریان اخبار بمعنای اخص کلمه و مقالات بنیادی مربوط به کشورهای غیر متعهد و بین کشورهای غیرمتعهد، هم از جنبه روابط دوجانبی میان کشورها هم به لحاظ روابط سیاسی و اقتصادی آنها، کاملا نارسا و عقب

نوشته پرو ایواچیک

پرو ایواچیک «Pero Ivacic»، روزنامه نگار یوگسلاو، از سال ۱۹۶۸ مدیرکل تانیوگ، خبرگزاری ملی یوگسلاوی است. او در خبرگزاری، مشاغل گزارشگر، مخبر خبرگزاری در خارج از کشور و سپس سردبیری آن را برعهده داشته است.

در ژانویه ۱۹۷۵، خبرگزاری ملی یوگسلاوی، تانیوگ، کار جمع آوری و توزیع مقالات و اطلاعات را در جهان غیر متعهد برعهده گرفت، در سمت چپ یکی از چهارراههای بلگراد پایتخت یوگسلاوی دیده می شود.

بیش از چهل خبرگزاری در کشور-های غیرمتعهد آفریقا، آسیا، امریکای لاتین و اروپا، امروزه، بمنظور مبادله اخبار و اطلاعات، منابع خود را در اختیار جمع گذارده اند.

در ۱۹۷۳ در چهارمین کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد در الجزائر توصیه هایی که منجر بایجاد یک شبکه مشتمل بر خبرگزاریها باشد، به تصویب رسید. در سمت چپ، مرکز کنفرانسیا یعنی جایی که این تصمیم تاریخی گرفته شد، مشاهده می شود.

بین المللی ت کشور های بر متعهد

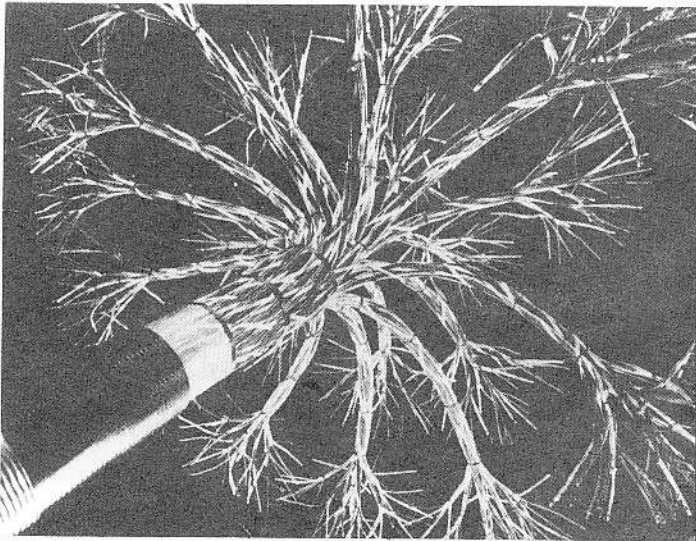

Photo © Parimage, Paris

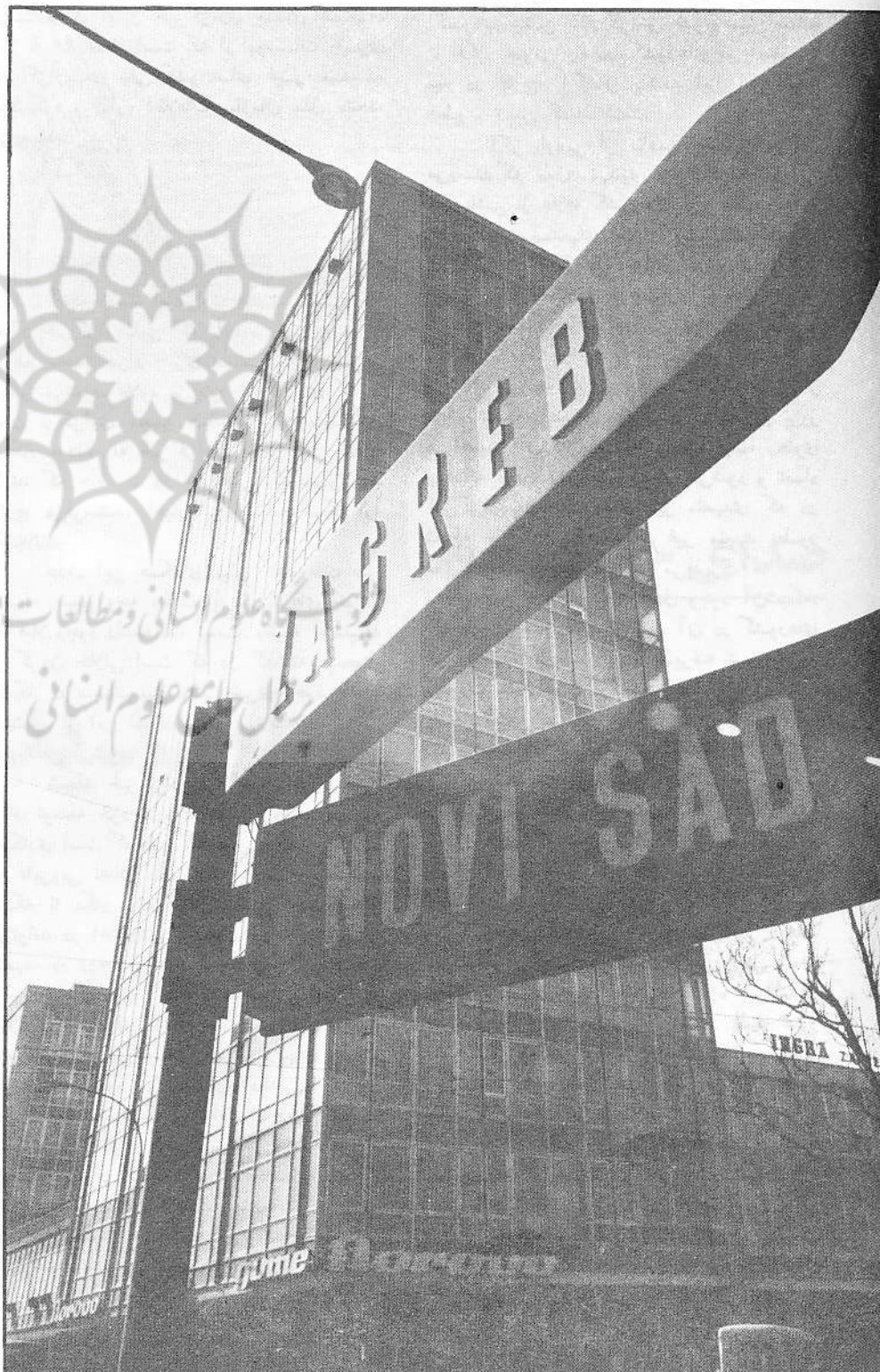
ده کشور غیر متعهد، برای تغییر این وضع، بفکر همکاری با یکدیگر افتادند. همه، به اتفاق آراء، با این همکاری موافقت کردند و در ژانویه ۱۹۷۵، خیرگزاری «تانیوگ» از یوگسلاوی تمرکز و توزیع مقالات را در جهان غیر متعهد برعهده گرفت. آغاز کار متواضعانه بود، زیرا می بایست مشکلات بسیاری را حل کرد و بعضی از آنها هنوز هم وجود دارند، بدون هیچ شکی یکی از قابل ملاحظه ترین این مشکلات، توسعه ناچیز وسائل خبری در سطح ملی، همراه با تکنیک های نامتناسب است.

تعداد زیادی از کشورها که در زمان تاسیس «شبکه خیرگزاریهای جهان غیر متعهد» به شور و شوق آمده بودند، هنوز گرفتار این مشکل بزرگ هستند که چگونه دریافت سریع و نیز انتقال سریع مقالات روز را از (یا بسوی) مراکز منطقه ای آن سیستم تامین کنند، تا از آنجا بین خیرگزاریهای کشورهای غیر متعهد توزیع شود.

با اینهمه، از آغاز کار، مبادله مواد خبری میان خیرگزاریهای کشورهای غیر متعهد، واقعا چشمگیر بود. طی کنفرانسهای بعدی، کشورهای غیر متعهد بدون قید و شرط از آن پشتیبانی کردند. همگی در این مورد توافق داشتند که مواد خبری خیرگزاریها، اگر با ارزش باشند و به سرعت منتقل شوند، در سطح اخبار روز، تأثیری بی مانند خواهند داشت. اخبار خبر-گزاریها، با مقالاتی که در جهت تفسیر آن، بدنبال می آیند، تأثیری قاطع در افکار عمومی برجای می گذارند. زیرا خبرها، بر مقالات، و تفسیرها، عنوانها و گزارشهای مفصل پیشی دارند و غالبا تعیین کننده آنها هستند.

بهین دلیل است که خیرگزاریهای بزرگ در جستجوی آنند که حضورشان را در سراسر جهان، از راه ارسال مواد خبری با کیفیت عالی در کوتاه ترین مدت، نشان دهند. ولی بسیاری از کشورهای غیر متعهد، که در اوج مبارزه خود برای رهایی و کسب استقلال، کوشیدند تا وسائل خبری خاص خود را توسعه دهند، آرزومندند که صدایشان را بگوشها برسانند. شبکه خیرگزاریهای کشورهای غیر

Photo G. Peretz © Magnum, Paris

متعهد دقیقا ناشی از همین خواست آنها، یعنی اراده‌شان برای انجام يك اقدام مشترك است. به هنگام کنفرانس وزیران اطلاعات و مدیران خبرگزاریهای ۶۲ کشور غیر متعهد، که در ژوئیه ۱۹۷۶ در دهلی نو برگزار شد، شبکه خبرگزاریهای کشورهای غیر متعهد رسماً استقرار یافت. در این کنفرانس، اساسی-نامه این شبکه به تصویب رسید و کمیته هماهنگی آن نیز سامان گرفت. تمام قطعنامه‌های کنفرانس، یکماه بعد، توسط روسای کشورها و یادوتنها، بهنگام مجمع سران کشورهای غیر متعهد در کلمبو (سری لانکا) به تصویب رسید.

در نخستین جلسه کمیته هماهنگی شبکه مذکور که در ژانویه ۱۹۷۷ در قاهره منعقد گردید، مشاهده شد که بیش از ۴۰ خبرگزاری افریقایی، آسیایی، امریکای لاتین و اروپایی، بنحوی فعال به تهیه مواد خبری آن شبکه کمک می‌کردند، و از سال ۱۹۷۵ بعد، در ۱۶ کشور غیر متعهد خبرگزاری بوجود آمده است. از طرف دیگر ۵ خبرگزاری برای جمع-آوری و توزیع مجدد مواد خبری، که بوسیله سایر خبرگزاریهای شرکت کننده، چه در سطح منطقه‌یی و چه در چهار چوب جهانی به شبکه مورد بحث داده می‌شد، فعالیت می‌کردند. به‌علاوه، طی سال ۱۹۷۶، جلسات بین-المللی پیشماری برای رسیدگی به مسئله خبر تشکیل شد که بخصوص برای کشورهای غیر متعهد اهمیتی بسیار داشت مثلا سمپوزیوم تونس، سمینار مکزیکو، کنفرانس دهلی نو، جلسه خبرگزاریهای عربی و اروپایی، و بالاخره کنفرانس عمومی یونسکو در نایروبی که در آن، مسئله اطلاعات و سیستم متشکل از خبرگزاریهای کشورهای غیر متعهد مورد بررسی دقیقی قرار گرفت.

در مجمع قاهره، کمیته هماهنگی، باین ترتیب توانست نتیجه بگیرد که شبکه خبرگزاریهای جهان غیر متعهد در ۱۹۷۶ به-سرعت توسعه یافته و این شکل جدید همکاری چندجانبی در زمینه خبری، بنحوی قابل‌اعتنا در میان کشورهای غیر متعهد گسترش یافته است. شبکه مزبور، نمونه چشم‌گیری از يك همکاری هماهنگ و دموکراتیک، بر اساس برابری اعضاء است. آن شبکه، از همان آغاز، بعنوان يك خبرگزاری فوق ملی کشورهای غیر متعهد در نظر گرفته نشده بود. بنظر ما این شبکه باید به کشورهای غیر متعهد کمک کند تا بطور متقابل یکدیگر را بهتر بشناسند و این امر همبستگی جهان غیر متعهد را محکمتر خواهد کرد. ما نیز کاملا آگاهیم که آن شبکه، نه يك سیستم يك‌پارچه است و نه از تصمیمات يك مرکز واحد پیروی می‌کند. بلکه جنبشی است که مشخصه آن تنوع زیاد و منافع مشابه است.

طرز کار این شبکه، خود بهترین دلیل دموکراتیک بودن اساس آنست. هر خبرگزاری

که مجموعه منتخب مواد خبری‌اش را به يك یا چند خبرگزاری سیستم مزبور مخابره کند، در شمار شرکت‌کنندگان در می‌آید و شبکه وظیفه گردآوری و توزیع مجدد مواد خبری را بر عهده می‌گیرد.

پس روند کار ساده است. هر خبرگزاری شرکت کننده، با وسائلی که در اختیار دارد - تله‌تایپ، تلکس، پست هوایی - بطور روزانه يك یا چند مقاله بیکی از مراکز توزیع شبکه می‌فرستند. هر يك از این خبرگزاریها خود مقالات را انتخاب می‌کند. مرکز توزیع، به نوبه خود، بارعایت کامل متن‌های تحویل شده، مواد دریافتی را به زبانهایی که برای خارج به کار می‌رود، ترجمه می‌کند.

مثلا، تانویگ، هر روز بمدت شش ساعت، مجموعه‌یی از اخبار را بزبانهای فرانسه، انگلیسی و اسپانیایی، به شبکه می‌فرستد. میانگین فرستاده‌های این خبرگزاری بدان شبکه، ۳۰ تا ۴۰ مقاله است که از موسسات خبری خبرگزاریهای ملی کشورهای غیر متعهد، یونسکو، و اداره اطلاعات سازمان ملل متحد، می‌رسند.

آنچه باعث امیدواری است، آنست که تعداد خبرگزاریهایی که آماده جمع‌آوری و توزیع مجدد مواد خبری هستند، روز بروز بیشتر می‌شود. علاوه بر پنج خبرگزاری که تا زمان برگزاری مجمع هماهنگی قاهره مشمول اینکار بودند، نه خبرگزاری دیگر نیز اطلاع دادند که حاضرند در خبرهایی که معمولا به خارج می‌فرستند، اخبار مربوط به شبکه را بگنجانند.

هدف این همکاری میان کشورهای غیر متعهد، بهیچ وجه رقابت با سیستم‌های خبری که قبلا وجود داشته‌اند، نیست. وظیفه آن شبکه پر کردن خلأیی است که در گذشته، بنحوی آشکار در سیستم بین‌المللی خبری وجود داشته است و از این لحاظ، وظیفه‌یی بیش از پیش مهم تلقی می‌شود.

شبکه خبرگزاریهای جهان غیر متعهد برای توسعه خود نیازمند پشتیبانی و همان‌روحيه همکاری است که طی کنفرانس عمومی یونسکو در نایروبی نشان داده شد. کمیته هماهنگی شبکه با بکار بردن تمام موانعی که یونسکو می‌تواند در اختیارش بگذارد تا در جهان غیر متعهد، در درجه اول به کوچک‌ترین و محقرانه-ترین خبرگزاریها کمک کند، موافق است، به بیان دیگر برای آنکه به کشورهای روبه توسعه‌یی که می‌خواهند خبرگزاریهای ملی خویش را بوجود آورند، یاری دهد.

هر چند شبکه و توافقهای دهلی نو، در بسیاری از کشورها مورد استقبال و داوری بی-غرضانه‌یی قرار گرفت و در صفحات اول بسیاری از مطبوعات منعکس شد، با اینهمه، گاه‌نگرانی‌هایی در وسائل ارتباط جمعی کشورهای صنعتی اظهار شده و سعی کردند تا از ارزش آن شبکه

بکاهند و طبیعت واقعی‌اش را مسخ کنند. مثلا ادعا شد که کشورهای غیر متعهد يك خبرگزاری بوجود آورده‌اند که هدفش انحصاری نمودن و سانسور اخبار است و این عمل به گردش آزادانه خبر لطمه می‌زند.

اما پوچی این ادعا که کشورهای غیر متعهد می‌خواهند در بطن خبرگزاریها يك انحصار بوجود آورند، کاملا روشن است. زیرا حتی اگر قبول کنیم که این کشورها، مصالح و وسائل حرفه‌یی لازم برای انجام چنین کاری را دارند، باز چنین فرضی قابل قبول نیست، چون تمام نیرو و اعتبار سیاست عدم تعهد، از مبارزه بی‌امان با هر نوع انحصار و سلطه‌جویی خودسرانه سرچشمه می‌گیرد.

پس، برای کشورهای غیر متعهدی که در این شکل از همکاری شرکت کرده‌اند و در جستجوی تقویت وسائل خبری خودشان و گسترش بیشتر يك گردش خبری بهتر هستند تا افکار عمومی چه در کشورهای غیر متعهد و چه در خارج، آگاه‌تر باشد، این امر عاملی قاطع و تعیین کننده است.

اگر پاره‌یی از منافع چنین بنظر می‌رسند که مورد تهدید قرار گرفته‌اند، این امر ناشی از علاقه کشورهای غیر متعهد به در افتادن با سیستمهای بسیار پیشرفته کنونی نیست، بلکه ناشی از اختلاف در درک مفاهیم است، و این اختلاف، در بسیاری از سطوح دیگر روابط سیاسی و اقتصادی در جهان نیز تظاهری آشکار دارد.

اگر چه میزان انتشار مقالات خبری از طرف شبکه، هنوز اندک است، ولی روز بروز بر اهمیت آن افزوده می‌شود. کیفیت، محتوی و ارائه مواد، روز بروز بهتر می‌شود و تعداد خبرگزاریهای کشورهای غیر متعهدی که در شبکه خبرگزاریهای جهان غیر متعهد بطور فعال شرکت دارند، افزایش می‌پذیرد.

پس بدین ترتیب، اصل وجود آن شبکه، که طی دو سال اول تاسیس آن در کشورهای غیر متعهد، تا حد زیادی پذیرفته شد، امروز بصورت يك واقعیت درآمده است.

اینک بسیاری از خبرگزاریها به آن اظهار علاقه می‌کنند، همین روش را دستگام-های دیگری نیز اتخاذ کرده‌اند که با امر خبر در خارج از دنیای غیر متعهد سر و کار دارند، یعنی جایی که وجود شبکه مورد بحث در وسائل ارتباط جمعی‌اش بیش از پیش محسوس است.

بدیهی است که ازین پس در ارتباط بین‌المللی، گفت و شنود تازه‌یی پیش آمده است، و امر ساختن يك نظام تازه بین‌المللی خبری در جریان تحقق یافتن است. البته هنوز مشکلاتی وجود دارد و تغییرات سریع نیست، ولی دیگر هیچ چیز نمی‌تواند آن را متوقف سازد یا به عقب برگرداند.

برای یافتن راه‌حلهای ارضاء کننده، بهترین راه، ادامه گفت و شنود میان تمام کسانی است که با خبر سر و کار دارند. گفت و گو بین طرفهای متساوی‌الحقوق.

پرو ایواچیک